

พลังท้องถิ่น และการขับเคลื่อนประชารัฐ ในการบริหารจัดการชุมชน ให้เข้มแข็งเพื่อเสริมสร้าง
เศรษฐกิจรากฐานที่มั่นคงโดยใช้ กระบวนการทางทุนวัฒนธรรม

Local Power and Civil State Driving on Strong Community Management to
Enhance the Strong Based Economic by Using the Cultural Capital Process

ดร.ชวดี โกศล

ดร.เดือนนภา ภูทอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ คณะรัฐประศาสนศาสตร์

ดร. จันท์ โกศล

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

ดร.สุพัฒน์พงศ์ แยมอัม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

otep.sukhothai@gmail.com

บทคัดย่อ

การส่งเสริมเศรษฐกิจให้กับท้องถิ่นและส่งเสริมให้กับสถาบันภาครัฐองค์กรต่างๆ มีอิทธิพลต่อการกำหนด “เป้าหมาย” ทางเศรษฐกิจ สังคม เป็นข้อมูลในการวางนโยบาย และแผนปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่างๆของคนในชุมชนท้องถิ่นตามแบบแผนขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ไทยนิยม โดยการศึกษาการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรม ใช้พลังท้องถิ่นเป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และมีเศรษฐกิจรากฐานที่มั่นคง และเพื่อศึกษากลยุทธ์ในการจัดการความรู้ เพื่อดำรงอยู่ในระบบการเมืองการปกครอง ผ่านการมีส่วนร่วม เพื่อหาแนวทางในการธรรมาภิบาลอัตลักษณ์อนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตประเพณี พัฒนารูปแบบนำมาประยุกต์ใช้เป็นโมเดลในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นต่อไป

วิธีการศึกษาเป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลหลายรูปแบบ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม(focus group discussion) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participatory observation) เรียงลำดับความสำคัญของปัญหา การศึกษาพบว่า ในการรวมตัวของประชาชนในท้องถิ่น ทำให้เกิดกิจกรรมทางด้านการเมือง ในการต่อรอง ใช้พลังของการรวมตัวของชุมชน ขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ ของรัฐร่วมกับคนในท้องถิ่นในเชิงสร้างสรรค์ ในทางเศรษฐกิจ ได้ต่อยอดที่มาจากทุนทางสังคม ได้กำหนดขอบเขต นำพื้นที่ทางวัฒนธรรมมารวมกลุ่ม โดยมีเป้าหมาย 1.นำวัฒนธรรมมาเป็นแนวทาง 2.พัฒนาเป็นพื้นฐานต่อยอด ในเรื่องของสังคม 3. การสร้างความเข้มแข็ง ความอบอุ่น สร้างความสามัคคีในชุมชน โดยใช้วัฒนธรรมหล่อหลอม เป็นการสร้างรายได้และสามารถยึดเป็นอาชีพหลักและเสริม ซึ่งนำวัฒนธรรมไปขยายกับเรื่องเศรษฐกิจ สร้าง

ให้เป็นเมืองของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีการวางแผนบริหารจัดการ โดยอาศัย “วัฒนธรรมรากฐาน”(area based approach) การวิจัยเชิงพื้นที่ เพื่อบูรณาการในระดับชุมชนหรือพื้นที่ เป็นแนวทางใหม่ที่เราได้ว่าเป็นการทำงาน “ฐานรากขึ้นสู่บน” ช่วยกันขับเคลื่อน นำเสนอแนวทางในการทำงานว่าจะมีรูปแบบการบริหารจัดการแบบใดในท้องถิ่น ทำให้เป็นแผนพัฒนาชุมชนขึ้นมา มีโครงการกิจกรรมมานำเสนอ เพื่อที่จะนำมาของงบประมาณในการพัฒนาปรับปรุงและสร้างโมเดล

คำสำคัญ : การจัดการ. การมีส่วนร่วม.ทุนทางวัฒนธรรม

Abstract

Local economic enhancing and other government institutes is Influenced of setting the “goal” of economic social to be the data of policy and working plan for life developing of the local people on economic driving pattern Thai Popular by studying of the Cultural capital administration using local power to drive for strong community and strong based economic and to study the strategy of knowledge management to maintain the politics though cooperation. find out the way of identity maintaining. culture conserving and rehabilitating. develop model and apply to be the model to develop local community in the next opportunity.

The qualitative collecting data is used; multistage data storage. in-depth interview. focus group and participatory observation and arrange the data importance. The result is followed; the local people collecting effect to the political activity power. negotiation. using community collecting to drive the state policies with local people in the creative way. Economic. continue from social capital. set scope. groping cultural areas on the goal taking culture to be the based continue developing way of social;strong enhancement.warming.communityunity enhancement by using culture treatment. It is the way to get earn and use to be main or part time job. combine culture and economic to enhance to be the tourism cultural town. There is the management plan by using cultural area based approach. The area researching is for integrated local or area levels. It is the new method of working; down to top. help each other to drive. present the way of working ; the pattern of local management to set to be community plan. the project of activity to request budget for developing and making model .

Keywords: management. participation. cultural capital

บทนำ

ในช่วงที่ผ่านมา ผู้เขียน ได้มีโอกาสลงไปศึกษา วิถีชีวิต วัฒนธรรม ของคนในชุมชนหลายแห่งทางภาคเหนือของประเทศไทย ได้เจอคนหลายๆกลุ่ม ทั้งคนไทยและกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มคนเหล่านี้มีบทบาทหน้าที่ และมีส่วนสำคัญในการทำประโยชน์ให้ประเทศมากมาย มรดกทางวัฒนธรรมที่หลากหลายซึ่งล้วนมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง โดยการนำเอาวัฒนธรรมที่มีความงดงาม โดดเด่น ของแต่ละชุมชนท้องถิ่นมาสร้างให้เป็นรูปแบบทุนทางเศรษฐกิจ โดยการใช้แนวคิดประยุกต์ ในการนำเอาต้นทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม มาช่วยกันพัฒนา ร่วมกันคิด กลายมาเป็นรายได้ ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน ใช้หลักแนวคิดของวัฒนธรรมชุมชน มาสร้างกระบวนการในการพัฒนาที่มาจากรากฐานวัฒนธรรมที่เป็นของตนเอง เพื่อพัฒนาตนเอง ให้มีพลัง เพื่อที่จะกำหนดทิศทางของกลุ่มการเมืองได้ คือเน้นที่ให้ประชาชน เข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วม หนุนนำกันและส่งเสริมกัน “สิ่งที่สำคัญที่ผู้นำของท้องถิ่นควรจะตระหนักคือ กระบวนการใดๆ ก็ตามที่จะดึงประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมได้นั้น ไม่มีสิ่งตายตัวหรือหยุดนิ่ง ทุกวิธีการต้องปรับเปลี่ยนตามสภาพสังคม วัฒนธรรม ตามสภาพเศรษฐกิจของพื้นที่เหล่านั้นที่แตกต่างกัน” เจ้าหน้าที่ ภาครัฐต้องปรับให้เข้ากับบริบทของแต่ละท้องถิ่น มองสภาพสังคมที่แท้จริงในแต่ละแห่งว่าต้องสร้างกลยุทธ์อย่างไรที่จะดึงประชาชนให้กลายมาเป็นพลเมืองตามที่สังคมคาดหวังได้ จนสามารถเป็นส่วนหนึ่งของการ ขับเคลื่อนวัฒนธรรม ขับเคลื่อนชุมชน ที่ยั่งยืนได้

โดยชุมชนท้องถิ่นที่มีการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี อย่างเข้มแข็งในเชิงประจักษ์ และมีอัตลักษณ์ ทางวัฒนธรรมมาช้านานกว่า สิบทศวรรษ เป็นชุมชนที่กว่าปี นั้นคือ อำเภอศรีสัชนาลัย จ 700 ยังคงรักษา อัตลักษณ์ ได้อยอดเยี่ยมชุมชนหนึ่งของจังหวัดสุโขทัย เคยได้รับรางวัล OTOP Champion Village ประจำปี พ2549 .ศ. มีภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ที่ได้ประกาศขึ้นทะเบียนปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ปี 2558 ไทยพวน บ้านหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เป็นชุมชนทอผ้าขนาดใหญ่ที่สุดในจังหวัดสุโขทัย มีการพัฒนาจากการผลิตเพื่อใช้ในครัวเรือน เป็นการผลิตเพื่อส่งจำหน่ายไปยังชุมชนโดยรอบ ผ้าทอไทยพวนบ้านหาดเสี้ยวยังมีเอกลักษณ์ความโดดเด่นในด้านของรูปแบบ สีเส้นและลวดลาย ทั้งรักษารูปแบบดั้งเดิมและพัฒนาไปตามบริบทสังคมทำให้ชุมชนไทยพวนบ้านหาดเสี้ยวมีความ แตกต่างจากผ้าทอของชุมชนโดยรอบและแตกต่างจากผ้าทอของชาวไทยพวนชุมชนอื่น ซึ่งลายผ้าทอของไทยพวน เป็นลายที่มีความประณีต งดงามและทรงคุณค่าด้านศิลปะ วัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ้าตีนจก ซึ่งมีทั้งหมด 9 ลาย เป็นผ้าทอที่มีมูลค่าราคาสูง ด้วยเป็นดินแดนของการทอผ้า จึงเคยมีคำพูดจนชินหูของคนพวนหาดเสี้ยวว่า”ผู้หญิงดាំทุ่ทอผ้า ผู้ชายตีเหล็ก”(นอกจากนี้ยังมีวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมาหลายร้อยปีมาแล้ว ประเพณีที่เป็นที่รู้จักของคนไทยและต่างชาติ ได้แก่ ประเพณีบวชช้าง ประเพณีกำฟ้า ประเพณีแห่เฮือช่วง เป็นต้น และในช่วงที่ผ่านมาเกิดจากการรวมความคิดของ คนรุ่นใหม่ที่เป็นลูกหลานของชาวไทยพวน ร่วมระดม

ความคิด ร่วมกันดึงภาคประชาสังคมในส่วนต่างๆ เพื่อจะมาจัดทำถนนสายวัฒนธรรม หรือถนนคนเดินของไทยพวนขึ้นเป็นช่องทางช่วยเพิ่มรายได้และสร้างงานภายในชุมชนได้อย่างดียิ่งขึ้น

จึงอาจกล่าวได้ว่า ปัจจุบันอยู่ในยุคแห่ง “กระแสวัฒนธรรมนิยม” เพราะวัฒนธรรมต่าง ๆ ถูกแปลงทำให้เป็นสินค้า ซึ่งจะทำให้คนไทยสามารถสร้างรายได้กระจายกันอย่างทั่วถึงทั้งประเทศ จากหลายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นล้วนมีประวัติความเป็นมา มีเรื่องเล่า นิทาน ตำนาน ของลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น ที่เห็นเด่นชัดคือ ปรากฏการณ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สิ่งเหล่านี้ได้แทรกซึมเข้าไปแทบทุกส่วนทั่วในประเทศไทย ทำให้เราได้เห็นถึงความสำคัญทางวัฒนธรรม ซึ่งก่อนหน้านี้อาจเป็นเรื่องที่พูดถึงเพียงคนบางกลุ่ม แต่ปัจจุบันได้กลายเป็นเรื่องที่ประชาชนให้ความสนใจกันอย่างแพร่หลาย ดังนั้น ณ เวลานี้หากพอจะมีอะไรที่จัดได้ว่าเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรม ในแต่ละท้องถิ่นก็จะเลือกสรรและหยิบยกมานำเสนอเป็นภาพตัวแทนทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเอง ไม่เว้นแม้แต่การเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งเมื่อก่อนอาจเป็นสิ่งที่ถูกเบียดไปไว้ที่ชายขอบของความเป็นไทย

แต่จากกระแสโลกาภิวัตน์ รวมทั้งมีการขยายความร่วมมือระหว่างประเทศทำให้สังคม ความเป็นอยู่มีการพัฒนาหลาย ๆ รูปแบบทางด้าน สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ซึ่งทุกประเทศต่างหลีกเลี่ยงกระแสการพัฒนาประเทศเช่นนี้ไม่พ้น อีกทั้งยังมีการกระจายความเจริญไปสู่ทุกท้องถิ่น จึงส่งผลกระทบต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวัฒนธรรมก็ได้เปลี่ยนเข้าสู่สังคมสมัยใหม่ที่เน้นการบริโภค ซึ่งส่งผลให้ความเป็นวัฒนธรรมที่แท้จริงที่มีมาแต่ดั้งเดิมถูกลบเลือนไปตามกระแสการพัฒนาของประเทศ รวมทั้งยังได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมต่าง ๆ วัฒนธรรมถูกกลืนหรือค่อย ๆ เลือนหายไป นับว่าเป็นปรากฏการณ์ที่น่าเป็นห่วงที่คนในชาติ และประเทศของเราจะต้องสูญเสียเอกลักษณ์ที่งดงาม โดดเด่น หรือสูญเสียทุนทางวัฒนธรรมที่สั่งสมไปมากที่สุด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญ และแนวทางในการอนุรักษ์ของสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวให้แก่คนในชาติ โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของทุนวัฒนธรรมนั้น ๆ ให้ทราบสถานการณ์ ผลกระทบที่จะตามมา รวมทั้งแนวทางในการแก้ปัญหา ซึ่งจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่ดี ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งภาครัฐ เอกชนและชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเป็นความร่วมมือของคนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืน

ในอดีตคนไทยไม่ได้รับการปลูกฝัง และไม่คุ้นชินกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงาน โดยส่วนมากภาครัฐจะเป็นหน่วยงานที่จัดการแบบเบ็ดเสร็จ ดังที่ เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (เอนก เหล่าธรรมทัศน์.2554.น.158-159) ได้กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมชุมชนนั้นไม่ได้เน้นให้ท้องถิ่นเป็นเวทีฝึกให้ประชาชนปกครองตัวเอง ซึ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เปิดให้ประชาชนร่วมพัฒนาด้วยตัวเองนั้นจะเข้าไปเสริมวัฒนธรรมชุมชน ทั้งยังเชื่อดด้วยว่าแนวคิดที่ให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่นในการสร้างเศรษฐกิจที่รอบด้าน จะมีความสมบูรณ์ในตัวเอง รวมทั้งจะช่วยเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอย่างดี ซึ่งต่างจากแนวคิดในการพัฒนาทุนวัฒนธรรมเพื่อสร้างรายได้ และ

ส่งเสริมเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพึ่งพาตนเองที่จากภูมิปัญญาของคนในชุมชนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการด้วยตนเอง ซึ่งจากการการศึกษาของ ฟนจินกง และ ฟนจง (Fonchingong and fonjong .2002) เรื่องแนวคิดของการพึ่งพาตนเองในประเทศ คาเมรูน พบว่า แนวคิดการพัฒนาชุมชนเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนเอง ในการที่จะปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ ทั้งที่เริ่มด้วยประชาชนเอง และได้รับการส่งเสริมเล็กน้อยจากภาครัฐ และลดการแทรกแซงจากภาครัฐ โดยชุมชนพยายามที่จะสร้างสมรรถนะของท้องถิ่นให้เกิดขึ้น ภาครัฐ และหน่วยงานอื่นๆ สามารถที่จะยื่นความช่วยเหลือให้กับชุมชน เพียงแต่เรื่องเทคโนโลยีที่สำคัญ และการเงินเท่านั้น(ที่มา : กมลวรรณ วรรณนัง. (2553).หน้า 49 ทนทางสังคมกับการจัดการความรู้ชุมชนพึ่งตนเอง)

จากที่กล่าวมาข้างต้นการศึกษาการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรม ใช้พลังท้องถิ่นเป็นตัวขับเคลื่อนประชารัฐ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และมีเศรษฐกิจรากฐานที่มั่นคง ได้ก่อให้เกิดกิจกรรมทางวัฒนธรรมขึ้นอย่างหลากหลาย มีการดำรงประเพณี และมีพลังในการดำเนินกิจกรรมโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟู โดยมีชาวบ้านร่วมแรงร่วมใจ ในการระดมเงินทุน มีการประชุมวางแผน ในการส่งเสริมอนุรักษ์ชุมชนท้องถิ่นตนเองของตนเอง และบรรลุความสำเร็จ เกณฑ์ในการเลือกหน่วยการวิจัยกลุ่มชาติพันธุ์ในครั้งนี้ คือ 1)เป็นหน่วยงานที่ได้รับรางวัลการบริหารการอนุรักษ์ทุนทางวัฒนธรรมในระดับประเทศ หรือระดับโลก 2) ประสบความสำเร็จในการบริหารองค์กร และ 3) เป็นชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการฟื้นฟูประเพณี วิถีชีวิต

แนวคิดหลัก

ในมุมมองของผู้เขียนนั้น การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อการมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ที่จะเกิดขึ้นขึ้นในแต่ละท้องถิ่นนั้น โดยเน้นรูปแบบการพัฒนาในทุกๆ ด้านไปพร้อมกัน ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครองและระบบโครงสร้างพื้นฐานให้เกิดขึ้น ทั้งนี้จะต้องพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยตั้งอยู่บนพื้นฐาน ของบริบทของแต่ละชุมชนที่มีความแตกต่างกัน เช่น วัฒนธรรม ความเชื่อ จึงส่งผลให้การพัฒนามีความแตกต่างกันในแต่ละชุมชนท้องถิ่น

บริบททางสังคม

เนื่องจาก ผู้วิจัยเองเป็นคนในพื้นที่ ตำบลบ้านหาดเลี้ยว ซึ่งเป็นชาวไทยพวน ผู้วิจัยพบว่า นอกจากคนไทยพวนบ้านหาดเลี้ยวที่สามารถ พูดภาษาไทยพวน แต่งกายไทยพวน หรือการสืบทอดความเป็นประเพณีทางวัฒนธรรมต่างๆของที่นี่แล้วนั้น ยังไม่คนที่อยู่นอกพื้นที่ ที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความเป็นอัตลักษณ์ของไทยพวนบ้านหาดเลี้ยว เช่น คนที่เป็นเชยหรือสะใภ้ของชาวไทยพวน ที่ได้มาแต่งงานและอยู่ที่นี่ หรือ ผู้ที่เข้ามาเรียนที่นี่ รวมทั้งคนที่ย้ายมาทำงานที่นี่ ก็ได้ซึมซับทางด้านวัฒนธรรมประเพณี ใช้ภาษาไทยพวน ทำให้บุคคลเหล่านี้กลมกลืนทำให้มีความรู้สึก ว่า ความเป็นชาติพันธุ์ไทยพวนขยายใหญ่ขึ้น ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้บุคคลเหล่านั้น รักและหวง

แทนความเป็นวัฒนธรรมของคนไทยพวน เหมือนตัวเองได้เป็นคนที่นี่ เป็นพี่เป็นเพื่อน เป็นน้อง เป็นคนที่แตกหน่อ ออกไป แต่ในขนาดเดียวกัน คนไทยพวนเอง ที่พูดภาษาพวน หรือแต่งกายซึ่งแสดงถึงความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์พวน จะมีกลุ่มบางคนที่คิดว่าเป็นปมด้อย เหมือนว่าตัวเองเป็นคนที่ไม่ทันสมัย เพราะฉะนั้นจะมีกลุ่มหนึ่งที่ทำให้ชาติพันธุ์พวน ที่ทำให้วัฒนธรรมประเพณี ภาษา การแต่งกายสูญหายไป ดังนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กลุ่มคนเหล่านี้เราต้องสร้างตระหนักรู้ให้กลุ่มคนเหล่านี้ว่า ความเป็นไทยพวนนั้นมี ทูทางวัฒนธรรมที่ดีหลายอย่าง จึงควรที่จะรักและหวงแหน ต้นกำเนิดของบรรพบุรุษเอาไว้ให้คนรุ่นหลังได้สืบทอด แทนที่จะรู้สึกว่าเป็นปมด้อยของสังคม ความสำคัญของพื้นฐานครอบครัวก็เป็นส่วนสำคัญ ถ้าครอบครัวไหนที่มีความรักในความเป็นชาติพันธุ์ของตน ก็จะสามารถส่งผลที่ดีต่อการถ่ายทอด เป็นแบบอย่างของความเป็นไทยพวนให้กับรุ่นลูก ฐานครอบครัวจึงเป็นส่วนสำคัญอย่างแรกในการผลักดันการรักในชาติพันธุ์ของตนเอง ถึงแม้ว่าคนในท้องถิ่นจะเน้นให้คนรับราชการ แต่ความเป็นราชการนั้น ก็สามารถแสดงตัวตน แสดงอัตลักษณ์ความเป็นพวน มาร่วมแรงร่วมใจกันในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม ที่ส่งผลต่อการรักษาทุนทางวัฒนธรรมของไทยพวนเอาไว้

บริบททางการเมือง

ในการรวมตัวกันของประชาชนในท้องถิ่น ทำให้เกิดพลังกิจกรรมทางการเมือง การเมือง เช่น การต่อรอง หรือการสร้างสรรค์ทางการเมือง ใช้พลังของการรวมตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ ของรัฐของนโยบายท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีฐานนะในทางสังคม มีบทบาทและหน้าที่สำคัญของท้องถิ่นในระดับสูง จะมีทุนทางด้านสังคมและการเมืองในด้านการเป็นผู้นำ ในการช่วยขับเคลื่อน ในการส่งเสริม พัฒนา ชุมชนท้องถิ่นให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐ หรือนโยบายของท้องถิ่น บางครั้ง บุคคลที่จะลงสมัครทางการเมือง ในระดับประเทศ หรือท้องถิ่น บุคคลเหล่านี้ใช้นโยบายในการส่งเสริม เกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมต่างๆ โดยแฝงวัตถุประสงค์เพื่อ ให้ตนเองได้รับความนิยม เพื่อที่จะลงเล่นทางการเมือง

บริบทด้านวัฒนธรรม

วัฒนธรรมใดนั้นที่มีความโดดเด่น ก็จะได้รับสนใจ และจะได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และจะถูกนำเสนอ ทั้งจากตัวชุมชนเองและจากภาครัฐ เช่น บวชช้าง กิจกรรมเหล่านี้เริ่มมีการบริหารจัดการโดยประชาชนเอง แต่เมื่อประเพณีนี้ ถูกนำเสนอเป็นที่รู้จัก จึงทำให้ได้รับความสนใจทั้งจากภาครัฐ และจากเอกชน เข้ามาร่วมส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งผ้าทอ ซึ่งเมื่อก่อนนี้ยังไม่เป็นที่รู้จักจากภายนอก แต่มาในยุคกระแสวัฒนธรรมนิยม ผ้าทอบ้านหาดเลี้ยวกลับเป็นที่นิยมจากนักท่องเที่ยวและสามารถสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก ภาครัฐจึงเข้ามาร่วมสนับสนุนส่งเสริม ให้เป็นจุดขายของจังหวัด

ในขณะเดียวกัน ประเพณีไหนที่จะเริ่มเลือนหาย ก็จะถูกสร้างความตระหนัก โดยผู้นำ รวมทั้งกลุ่มชาติพันธุ์พวน กระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญ และร่วมกันฟื้นฟู เช่น ประเพณีจุดบั้งไฟ ในช่วงก่อนเข้าพรรษา ประเพณีแห่เหือช่วง และ ประเพณีกำฟ้า เป็นต้น

พอนำบริบททั้ง 4 ตัวนี้มาสรุปรวมกันนั้นเริ่มตั้งแต่พื้นฐานบริบททางด้านสังคมนั้นก็ คือ ทางด้านครอบครัว มีความภาคภูมิใจ มีความตระหนัก และรักในความเป็นไทยพวนก็จะเป็นการ เริ่มต้นให้กับคนรุ่นใหม่ที่จะมีจิตสำนึกในความเป็นชาติพันธุ์ของตนเองมากขึ้น และอยากจะรักษา ขนบธรรมเนียมประเพณีทางด้านวัฒนธรรมภาษา การแต่งกาย อาหารการกิน ต่างให้ต่อรุ่นสู่รุ่นต่อไป และนำมาสู่บริบททางเศรษฐกิจภายในชุมชนท้องถิ่นดี ผู้คนมีความเป็นอยู่ที่ดี ก็จะไม่มุ่งแต่หา เงินเพื่อเลี้ยงตนเอง จะมีเวลาที่มาให้ความสนใจ ส่งเสริมและสนับสนุน กิจกรรมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู วัฒนธรรมประเพณี มาจนถึงบริบททางวัฒนธรรมนั้น ถ้ามีความโดดเด่น มีความเป็นอัตลักษณ์ที่ ชัดเจน คนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ก็จะเกิดความภูมิใจ และเกิดความหวงแหนที่จะดำรงไว้สุดท้ายทางด้าน บริบททางการเมือง ถ้าหน่วยงานของรัฐ เห็นความสำคัญและมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนในการ อนุรักษ์สิ่งต่างๆที่เป็นบริบทที่กล่าวมาทั้งสามตัวนี้คือ บริบททางเศรษฐกิจ บริบททางสังคมและบริบท ทางวัฒนธรรม สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ก็จะช่วยให้ส่งผลต่อการอยู่รอดในการบริหารจัดการทุนทาง วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ในช่วงตั้งแต่ยุคอดีตจนถึงปัจจุบันนั้น ชาวพวนมีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทย ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และศิลปวัฒนธรรม ทางด้านการเมืองนั้น ชาวพวนจัดว่าเป็น พลังสำคัญในการร่วมต่อสู้กับไทย นอกจากนั้นชาวพวนยังเป็นกำลังสำคัญในการรักษาความสงบ เรียบร้อยภายในประเทศด้วย

ทางด้านเศรษฐกิจตั้งแต่ในสมัยอดีต รัฐบาลได้อาศัยแรงงานชาวพวนในการก่อให้เกิด ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจทั้งในรูปแบบแรงงานเพื่อประกอบกิจการต่างๆ เงิน และสิ่งของ นอกจากนี้ การประกอบอาชีพต่างๆของชาวพวน ได้ก่อให้เกิดผลผลิตอันนำไปสู่การซื้อขายแลกเปลี่ยน ตลอดจน การหมุนเวียนของเครื่องอุปโภคบริโภค และเงินตรา จนถึงในยุคปัจจุบัน ผ้าทอของชาวไทยพวน ก็ ได้กลายเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญที่สามารถสร้างรายได้ให้กับเศรษฐกิจภายในชุมชนและเศรษฐกิจ ในประเทศเป็นจำนวนมาก รวมถึงประเพณีวัฒนธรรมที่ ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเรียนรู้ ทำ ให้เกิดการกระจายรายได้ภายในท้องถิ่นชุมชน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ทางด้านสังคม มีบทบาทสำคัญในการก่อให้เกิดความสงบสุขขึ้นในสังคมไทย ทั้งนี้เนื่องจากใน สมัยอดีตรัฐบาลมีนโยบาย ให้ชาวพวนปกครองพวนด้วยตนเอง ทำให้ผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้การ ปกครองมีความเข้าใจกันเป็นอย่างดี อยู่ในสังคมไทยได้อย่างปกติสุข โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาหรือความ รุนแรงในสังคมไทย ปัจจุบันสังคมไทยพวนก็จัดกิจกรรมเพื่อให้ลูกหลานชาวไทยพวน ได้ทราบถึงภูมิ

หลัง การพูดภาษาท้องถิ่น อาหารพื้นบ้านชาวไทยพวนได้ตระหนักถึงคุณค่าและร่วมกัน สืบทอด อนุรักษ์ วัฒนธรรม ประเพณี ที่ดีงามให้คงอยู่สืบต่อไป

ส่วนทางด้านศิลปวัฒนธรรม ชาวพวนได้สร้างสรรค์งานทางศิลปะ เช่น สร้างวัด ทอผ้า ซึ่งผล ทางด้านศิลปะเหล่านี้ไม่เพียงพอแต่ยังแฝงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชาวพวนเท่านั้น แต่ ยังสอดแทรกเรื่องราววิถีชีวิตของชาวพวนเอาไว้อย่างกลมกลืน ผลงานทางศิลปะ วัฒนธรรมของชาว พวนจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ เพื่อเป็นมรดกทางศิลปะ วัฒนธรรม ของชนรุ่นหลังต่อไป

สรุป

ในการที่เราจะพัฒนาชุมชนให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องทำให้ชุมชนนั้นเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน จะต้องมีการพัฒนาจากระดับรากฐาน เพื่อความมั่นคง จำเป็นต้องพัฒนาชุมชน โดยอาศัยสินทรัพย์ชุมชน หรือ “ทุน” เป็นฐาน โดยเริ่มจากการมองว่า คนในชุมชนทุกคนมีพรสวรรค์ อยู่ในตัวไม่อย่างใดอย่างหนึ่งและมีคุณค่าต่อผู้อื่น มีความตระหนักถึงคุณค่าของศักยภาพเหล่านั้น จะ สามารถนำศักยภาพและคุณค่า ของสิ่งนั้นนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ในขณะที่ชุมชนอ่อนแอไม่ ตระหนักว่าคนในชุมชนมีคุณค่า จึงสูญเสียโอกาสอย่างมหาศาล ดังนั้นความเข้มแข็งของชุมชนจะ เกิดขึ้นได้ถ้ามีผู้คนจำนวนมากในชุมชน ช่วยกันขับเคลื่อน ใช้การมีส่วนร่วม ใช้การจัดการความรู้ที่มี อยู่ และใช้ความเป็นพลเมืองมาช่วย ในการแปลงทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ ทำให้เกิดประโยชน์ต่อ ชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ในภาคส่วนของการเมือง มาช่วยเป็นกำลังสำคัญ ในการบูรณาการกิจกรรม ของคนในท้องถิ่นให้ออกมาเป็น โครงการ หรือ พัฒนาให้เกิดแนวทางที่ยั่งยืน ร่วมกันกับชุมชน เพื่อ โอกาสทางเศรษฐกิจ และยกระดับคุณภาพ ชีวิตประชาชน คนภายในท้องถิ่นทุกคน

ท้องถิ่นไม่จำเป็นต้องตาม “ประเทศ” เสมอไปในทางสติปัญญาโดยทั่วไปก็ทำให้ดูว่า เหมือน ทำตาม แต่ต้องไม่ตามอย่าง “ไร้เดียงสา” ความจริงท้องถิ่นต้อง “นำ” ทุกส่วนราชการใน ความคิด สติปัญญา และในทางยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ และพัฒนาคนด้วย อย่าไป “หลง” อยู่ในการปกครองที่เป็น “ทางการ” จนเกินไป ไม่ไปละเมิด ไม่ไปต่อสู้อย่างไม่ชัดขวาง ไปแข่งขันอะไร ไม่ทำ อะไรที่ผิดกฎระเบียบ (เอนก เหล่าธรรมทัศน์. 2560. น. 77) การปรับตัววัฒนธรรม ทั้งทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง ได้สืบเนื่องมา แตกต่างจากประเทศอื่น ขณะเดียวกันในปัจจุบันชนชั้นกลาง และชาวบ้านก็มีความ ตื่นตัว มีจิตสำนึก และต่อสู้เพื่อการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. 2560)อ้างถึงใน เอนก เหล่าธรรมทัศน์. 2560. น. 3)

การนำศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นอันเป็นทุนทางวัฒนธรรมและทุนทางสังคมที่นำมาใช้อย่าง ต่อเนื่อง เป็นกลยุทธ์หลักในการเพิ่มพูน และเสริมความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นอันนำไปสู่การบริหาร จัดการพื้นที่ กระบวนการนำใช้ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมต้องอาศัยกระบวนการอย่างน้อย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การรับรู้ทั้งสถานการณ์ชีวิต ปัญหา และศักยภาพของทุนทางสังคมและทุนทาง

วัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่น 2. การเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจแนวทางหรือวิธีการที่จะจัดการกับสถานการณ์ชีวิต ปัญหาด้วยศักยภาพของ ทูตทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ของชุมชนท้องถิ่น 3. การจัดการที่นำเอาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างรูปธรรมการพัฒนางานหรือกิจกรรมที่นำไปสู่การจัดการปัญหาและสร้างผลกระทบที่เกิดจากโครงสร้างทางกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ การบริหารจัดการ และการเมืองการปกครอง

องค์ประกอบสำคัญยิ่งของศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นที่นำมาใช้ขับเคลื่อนองค์ประกอบภายในชุมชน คือ “คน” ซึ่งถือเป็นทุนทางสังคมที่แยกแยะตามวิถีของชุมชนท้องถิ่น ได้ดังนี้ 1) คนเก่ง คนที่เชี่ยวชาญ คนที่ช่วยเหลือเกื้อกูลคนอื่นๆ คนที่คนอื่นให้ความเคารพนับถือและนึกถึงเมื่อ ต้องการความช่วยเหลือ คนที่ชี้แนะการพัฒนางานและกิจกรรม 2) กลุ่มทางสังคม (รวมถึงองค์กรชุมชน) ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกัน มีเป้าหมายเดียวกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน จน สามารถช่วยเหลือเกื้อกูล แก้ปัญหาของกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม รวมถึงคนในชุมชนนั้นได้เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มอาสาสมัคร กลุ่มออมทรัพย์กองทุนประเภทต่างๆ หมู่บ้าน หน่วยงานในพื้นที่ เครือข่าย เป็นต้น

การที่ประชาชนเข้าไปทำหน้าที่แทนรัฐ คือ รัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง ในการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรม ในการดำเนินงานภาคประชาชน ต้องอาศัยต้นทุนทางวัฒนธรรม หรือต้นทุนทางสังคมเข้ามาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนสิ่งเหล่านี้ เกิดจากการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ องค์ความรู้นี้จะทำให้เกิดเป็นพลังในชุมชนและสังคม

ทุนทางวัฒนธรรมเหล่านี้หากบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์นำมาใช้เพื่อความอยู่รอด หรือเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดผลการกระจายรายได้ให้กับชุมชน สร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นให้แก่ชาวบ้านที่นำทุนเหล่านั้นมาใช้ในการสร้างอาชีพให้กับตัวเอง การที่จะเป็นรูปแบบนี้ได้ นั้น ต้องขึ้นอยู่กับบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำมาใช้ได้จริง การบริหารจัดการนั้นหมายความว่า การบริหารจัดการที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพแต่ ละชาติพันธุ์ที่ศึกษานี้ นำแนวคิดของท่าน อเนก เหล่าธรรมทัศน์ ว่าด้วยยุทธศาสตร์หนึ่งที่กลุ่มชาติพันธุ์ใช้ คือ “ยุทธศาสตร์พลเมือง”

การส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นจึงต้องทำผ่านกระบวนการเสริมศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นและ เสริมพลังทุนทางสังคม เพื่อให้ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมสามารถบริหารจัดการโครงสร้างต่างๆ ของชุมชนให้เอื้อต่อวิถีการดำเนินชีวิตของ คนในชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง พร้อมทั้งใช้องค์ประกอบอื่นของทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนร่วมด้วย จนแสดงให้เห็นความสามารถในการจัดการตนเองโดยวิธีการและรูปแบบที่ร่วมกับ กระบวนการนำใช้ศักยภาพของทุนที่มีอยู่ เช่น การสรุปบทเรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การฝึกอบรมจากการ ปฏิบัติจริง การสร้างกิจกรรมหรืองานใหม่ หรือการพัฒนาวิธีการทำงานใหม่ เป็นต้น ดังนั้นความเป็นไปได้ในการเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นจึงต้องขึ้นอยู่กับความสามารถในการค้นหาทุนทางสังคมและทุนทาง

วัฒนธรรมและศักยภาพของชุมชน ท้องถิ่นขององค์กรหลักในพื้นที่ และสร้างโอกาสในการนำใช้ทุนวัฒนธรรมและศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นนั้นให้ก่อประโยชน์ได้

หากท้องถิ่นสามารถทำได้ตามข้อเสนอที่กล่าวมา ท้องถิ่นก็จะมีบทบาทสูงขึ้น มีความสำคัญมากขึ้น และมีความสามารถในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมากขึ้น ซึ่งเชื่อว่าหากท้องถิ่นพึ่งตนเองและรับผิดชอบตนเองได้มากขึ้นแล้ว ประชาชนในท้องถิ่นย่อมมีความระมัดระวังที่จะไม่รับมาตรการหรือโครงการที่ ตอบสนองแต่ความพึงพอใจระยะสั้น การที่ท้องถิ่นเป็นรากฐานในการพัฒนา จะทำให้การบริหารทางด้านทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่มีความสำคัญขึ้น รวมถึงจะลดความแปลกแยกและเฉยเมยต่อการเมืองลงได้ในเวลาไม่นาน (เรียบเรียงจากหนังสือ ‘แปรถิ่น เปลี่ยนฐาน : สร้างการปกครองท้องถิ่น ให้เป็นรากฐานของประชาธิปไตย’ โดย ศ.(พิเศษ) ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์)

ดังนั้นประชาชนไม่ต้องมีส่วนร่วมโดยผ่านตัวแทน และต้องทำความเข้าใจเข้าใจว่าคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นตนเอง คือ ความงามและเป็นจุดแข็ง ต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง ท้องถิ่นจึงควร ใช้ความเป็น วิถีอัตลักษณ์ตัวตนแต่เดิม ภูมิใจในความเป็นมาของชาติพันธุ์ของตน โดยใช้ความแตกต่างจากท้องถิ่นอื่น รวมถึงแตกต่างจากส่วนกลางและส่วน ภูมิภาค เพื่อเป็นแนวทางในการธรรมาภิบาลรักษาอัตลักษณ์ชุมชนท้องถิ่นโดยใช้พลังท้องถิ่น ขับเคลื่อนประชาธิปไตย ใช้วัฒนธรรมขับเคลื่อนชุมชนในการบริหารจัดการชุมชน ให้เข้มแข็งเพื่อเศรษฐกิจฐานมั่นคงต่อไป “...ชุมชนท้องถิ่นจะพัฒนาได้หรือไม่ และดำเนินไปในทิศทางใด จำเป็นต้องต้องมียุทธศาสตร์ประกอบของแนวคิดพื้นฐานการพัฒนาชุมชน หลักการพัฒนาชุมชน และการดำเนินงานพัฒนาชุมชน รวมทั้งการปรับตัวให้ทันต่อภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม...”

References

- กมลวรรณ วรรณธำ.(2553). ทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่ชุมชนพึ่งตนเอง. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กิตติศักดิ์ ปกรติ(2550). สิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน. กรุงเทพมหานคร :สำนักพิมพ์วิญญูชน
- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560) แผนแม่บท การพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์ การปกครองอำเภอเชียงคำ.(2558) บรรยายสรุป อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา.ที่ทำการปกครองอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา.
- โกวิทย์ พวงงาม(2551). การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม.(2560).

แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตการท่องเที่ยวมรดกโลก พ.ศ.2560-2564.

สุโขทัย.คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว

เจนสุตา สมบัติ.(2548). “ความเป็นพวน”ในปรากฏการณ์ความเป็นไทยร่วมสมัย. คณะสังคมวิทยา

และมนุษยวิทยา มหาลัทธิธรรมศาสตร์.กรุงเทพมหานคร.

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์.(2549). การสำรวจสถานะองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรม

และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร

ดิณ ปรัชญาพฤทธิ. (2538). ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

_____. (2541). รัฐประศาสนศาสตร์เปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

เทศบาลตำบลหาดเสี้ยว.(2560). ข้อมูลประวัติและผลงานเพื่อเข้าคัดเลือก ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อ

กระทรวงวัฒนธรรม. สุโขทัย.กระทรวงวัฒนธรรม

รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข.(2550). ชนชั้นนำในการเมืองไทยปัจจุบัน : การรักษากระบวนการผลิตซ้ำ

ทุนทางวัฒนธรรมตามแนวปีแอร์ บูร์ดิเอด

เอนก เหล่าธรรมทัศน์.(2557) แปรถิ่นเปลี่ยนฐาน: สร้างการปกครองท้องถิ่นให้เป็นรากฐาน

ประชาธิปไตย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

_____. (2552). แปรถิ่น เปลี่ยนฐาน: สร้างการปกครองท้องถิ่นให้เป็นรากฐานของ

ประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อาคม เติมพิทยาไพสิฐ.(2554). เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทย.การประชุมผู้บริหารระดับสูงกระทรวง

วัฒนธรรม 28 มีนาคม 2554. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ.กรุงเทพมหานคร

_____. (2558). ลดอำนาจรัฐ เพิ่มอำนาจประชาชน: อ่านและสอนที่จอห์น ฮอปกินส์.

กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสถาบันสร้างสรรค์ปัญญาสาธารณะ.

มหาวิทยาลัยพะเยา. (2560). สูดยอดภูมิความรู้ จังหวัดพะเยา. ผ้าทอไทลื้อบ้านทุ่งมอก. พะเยา.

สำนักงานปฏิรูป (สปร.). การกระจายอำนาจ. (2555. = การคืนอำนาจสู่การจัดการตนเองของ

ชุมชน ท้องถิ่น. นนทบุรี

Anderson.Benedict. Imagine Communities: Reflections on the Origin and Spread of

Nationalism. London:Longman.1997

- Barnard. Timothy P.(ed). (2004). **Contesting Malayness : Malay Identity across Boundaries**. Singapur : Singapore University Press. National University of Singapore.
- Connor. (1994). **walk.A Nation Is a Nation.Is a State.is an Ethnic Group.Is a...** in **Nationalism**. edited by John Hutchinson and Anthony D.Smith.Oxford : Oxford University Press.